

Τράπεζα Θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

82ο

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να επιλέξετε και να γράψετε την ορθή απάντηση για καθεμιά από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

(μονάδες 10)

I. Η πρακτική φιλοσοφία έχει ως αντικείμενο:

- α. τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας
- β. τη γνώση και τη δυνατότητα απόκτησής της
- γ. τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας και μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας
- δ. τους κανόνες της ορθής σκέψης

Απάντηση: γ. τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας και μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας

II. Σύμφωνα με τη θεωρία του «κοινωνικού συμβολαίου»:

- α. η κεντρική αρχή καλείται να επιβάλλει την τάξη ανεξάρτητα από τη βούληση του λαού
- β. υποτίθεται ότι στην αρχή της πολιτικής συμβίωσης έγινε ένα συμβόλαιο μεταξύ των μελών της πολιτικής κοινωνίας
- γ. κυρίαρχη είναι η βούληση του μονάρχη που εκφράζεται μέσα από τη συμφωνία για τη μορφή διακυβέρνησης
- δ. αρχή της πολιτικής πράξης είναι η ικανοποίηση εγωιστικών συμφερόντων σε βάρος των άλλων

Απάντηση: β. υποτίθεται ότι στην αρχή της πολιτικής συμβίωσης έγινε ένα συμβόλαιο μεταξύ των μελών της πολιτικής κοινωνίας

III. Η έννοια της «αυτοαναφορικότητας» στην τέχνη:

- α. διαμορφώθηκε σε αισθητικό ιδεώδες στην κλασική εποχή
- β. σχετίζεται με τον ρομαντισμό και την απόδοση του πάθους
- γ. είναι γνώρισμα της μοντέρνας τέχνης
- δ. εκφράζει μια «σκοπιμότητα χωρίς σκοπό»

Απάντηση: γ. είναι γνώρισμα της μοντέρνας τέχνης

IV. Κατά τους εμπειριστές φιλοσόφους η γνώση μας για τον κόσμο:

- α. προέρχεται κυρίως από τον ορθό λόγο
- β. είναι απολύτως ανέφικτη
- γ. προέρχεται κυρίως από τις αισθήσεις
- δ. συμβάλλει στην αταραξία της ψυχής

Απάντηση: γ. προέρχεται κυρίως από τις αισθήσεις

V. Η κατηγορική προσταγή του Καντ:

- α. επιβάλλει το υποκείμενο της πράξης να θέλει ο γνώμονας της πράξης του να ισχύει ως καθολικός νόμος
- β. είναι ο σκοπός των πράξεών μας κατά τον ωφελιμισμό
- γ. μας επιτρέπει, αν την ακολουθήσουμε, να πετύχουμε το σωστό μέτρο στη ζωή μας
- δ. θεωρεί τα θετικά ανθρώπινα συναισθήματα υπεράνω του ορθού λόγου

Απάντηση: α. επιβάλλει το υποκείμενο της πράξης να θέλει ο γνώμονας της πράξης του να ισχύει ως καθολικός νόμος

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: νομιναλισμός (ονοματοκρατία), σκεπτικισμός, αισθητική φιλοσοφία.

(μονάδες 15)

Νομιναλισμός (ονοματοκρατία): Η θεωρία αυτή πρεσβεύει ότι οι καθολικές έννοιες δεν είναι δυνατόν να υπάρχουν με κανέναν τρόπο. Έχουμε μόνο επιμέρους ατομικά πράγματα. Υπάρχουν βέβαια γενικές λέξεις, λέξεις δηλαδή που χρησιμοποιούνται από όλους, όπως “λευκό”, αλλά όχι πράγματα όπως η “λευκότητα”. Η θεωρία αυτή πρωτοδιατυπώθηκε από φιλοσόφους του Μεσαίωνα, όπως είναι ο Βοήθιος και ο Γουλιέλμος του Όκαμ.

Σκεπτικισμός: Υποστηρίζει ότι δεν διαθέτουμε ασφαλή κριτήρια για να αποφασίσουμε αν και πότε γνωρίζουμε κάτι σ’αλήθεια, δεν μπορούμε με άλλα λόγια να κρίνουμε ποιες εντυπώσεις και ποιες κρίσεις θα έπρεπε τελικά να εμπιστευόμαστε.

Αισθητική φιλοσοφία: Ο κλάδος της φιλοσοφίας που ασχολείται με τον προσδιορισμό της έννοιας του «ωραίου» του «καλού». Προσπαθεί να ανακαλύψει τους παράγοντες που κάνουν κάτι ωραίο (να έχουμε τέτοια αντίληψη γι’ αυτό). Μελετά και το συναίσθημα που βιώνουμε μπροστά στο ωραίο.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Πώς, σύμφωνα με τους εμπειριστές φιλοσόφους, φτάνουμε στις καθολικές έννοιες; Να χρησιμοποιήσετε ένα παράδειγμα.

Σύμφωνα με τους εμπειριστές φιλοσόφους οι καθολικές έννοιες είναι παραστάσεις, ιδέες τις οποίες διαμορφώνουμε με τις αισθήσεις μας. Οι ιδέες αυτές σχηματίζονται με νοητική αφαίρεση. Για παράδειγμα, όταν σκεφτόμαστε ένα τρίγωνο, σχηματίζουμε στο μυαλό μας μια εικόνα για κάποιο τρίγωνο και φροντίζουμε να χρησιμοποιήσουμε για τον σχηματισμό αυτής της εικόνας μόνο τα χαρακτηριστικά που είναι κοινά σε όλα τα τρίγωνα.

2β. Ο Ντεκάρτ διατύπωσε τη θεωρία που περιγράφεται ως δυϊσμός (θεωρία της αλληλεπίδρασης). Να την παρουσιάσετε σύντομα.

(μονάδες 13)

Σύμφωνα με τη θεωρία του Ντεκάρτ κάθε άνθρωπος απαρτίζεται από δύο οντότητες, από το πνεύμα του οποίου η ουσία είναι η σκέψη και από το υλικό σώμα του οποίου η ουσία είναι η έκταση. Το πνεύμα αλληλεπιδρά με το σώμα μέσω ενός αδένου που διαβιβάζει ερεθίσματα από το εξωτερικό περιβάλλον και αντίστροφα από το νου για να κινηθούν τα μέλη του ανθρώπου.

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού